

**CONCURSUL NAȚIONAL DE OCUPARE A
POSTURILOR DIDACTICE/CATEDRELOR
VACANTE/REZERVATE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL
PREUNIVERSITAR**

**PROGRAMA
PENTRU
SOCIOLOGIE**

**- București -
2020**

A. NOTĂ DE PREZENTARE

Programa pentru disciplina *SOCIOLOGIE* se adresează absolvenților facultăților de profil și profesorilor care intenționează să participe la concursul pentru ocuparea posturilor didactice/catedrelor vacante din învățământul preuniversitar. Conținutul și structura programei sunt elaborate în așa fel încât să răspundă schimbărilor impuse de abordarea curriculară sistemică în realizarea procesului educațional.

Absolvenții facultăților de profil și profesorii care susțin concursul la disciplina *sociologie* pot predă în învățământul preuniversitar discipline socio-umane, în conformitate cu prevederile legale în vigoare. Aspectele fundamentale vizate prin prezenta programă operaționalizează profilul absolventului de învățământ superior, urmărind:

- cunoașterea conținuturilor fundamentale și a principalelor tendințe în evoluția disciplinei/a metodicii disciplinei;
- probarea capacităților necesare pentru proiectarea, realizarea și evaluarea activităților didactice;
- demonstrarea abilităților de comunicare, empatice și de cooperare necesare realizării actului educațional.

Fiind date particularitățile disciplinelor socio-umane și influența modelatoare puternică pe care acestea o exercită asupra formării și dezvoltării personalității elevului, precum și asupra întregului climat educațional al școlii, profesorul de discipline socio-umane trebuie să demonstreze că:

- înțelege conceptele centrale și metodele de investigație specifice disciplinelor pe care le predă;
- are capacitatea de a crea experiențe de învățare semnificative pentru elev;
- înțelege cum învață și cum se dezvoltă elevul și poate să ofere oportunități de învățare care sprijină dezvoltarea intelectuală și socială a acestuia;
- înțelege că elevii sunt diferiți din punctul de vedere al modului în care învață și poate să ofere oportunități instructiv-educative adaptate la diferențele individuale de învățare;
- înțelege procesele de integrare curriculară și folosește o varietate de strategii didactice care încurajează dezvoltarea gândirii critice a elevului, capacitatea de rezolvare a problemelor și performanțele lui în utilizarea noilor tehnologii;
- are capacitatea de a alege și utiliza cele mai bune metode ce vizează motivația și comportamentul pentru a crea un mediu educațional care încurajează interacțiunea socială pozitivă, motivația intrinsecă și angajarea elevului în actul învățării, sprijinind astfel succesul școlar al acestuia;
- are capacitatea de a dezvolta activități didactice în cadrul Curriculumului la Decizia Școlii, activități curriculare și extracurriculare inter-, pluri- și transdisciplinare;
- dezvoltă cunoașterea și utilizarea unor variate strategii de comunicare eficientă pentru a sprijini curiozitatea, colaborarea și interacțiunea elevilor în activitatea de învățare;
- planifică activitatea de predare-învățare-evaluare pe baza competențelor curriculare, a cunoașterii proceselor predării-învățării-evaluării, a conținutului disciplinei, a abilităților elevilor și a diferențelor dintre elevi;
- înțelege și folosește o diversitate de strategii de evaluare pentru a aprecia și modifica activitățile didactice, asigurând continua dezvoltare intelectuală și socială a elevului;
- evaluează efectele opțiunilor și acțiunilor sale asupra elevilor, părinților, altor profesori și modifică aceste acțiuni atunci când este necesar;
- caută în mod activ oportunități pentru perfecționarea sa profesională continuă;
- contribuie la stabilirea unor relații pozitive cu colegii, familiile elevilor și cu organizații existente în comunitatea în care trăiește, în așa fel încât să stimuleze angajarea acestora în sprijinirea activităților școlii;

- înțelege necesitatea de a asista elevii în orientarea lor către carieră și de a integra educația pentru carieră în activitatea didactică;
- înțelege aspectele de ordin legislativ ale activității sale, respectiv, drepturile legale ale elevului și părinților, precum și propriile sale drepturi și responsabilități;
- înțelege criteriile de evaluare a activității sale și are capacitatea de a le integra în conceperea și realizarea activității didactice.

B. COMPETENȚE SPECIFICE PROFESORULUI (DISCIPLINE SOCIO-UMANE):

- cunoașterea conținuturilor științifice ale disciplinelor, cunoștințe de metodica disciplinei;
- cunoașterea și utilizarea principalelor documente școlare reglatoare: planuri-cadru, programe școlare, programe pentru evaluări/examene/concursuri naționale;
- capacitatea de a construi demersuri didactice interactive prin adecvarea strategiilor didactice la conținuturi;
- capacitatea de proiectare și realizare a evaluării competențelor dobândite de elevi;
- capacitatea de a adecva demersurile didactice la particularitățile de vârstă ale colectivului de elevi;
- capacitatea de a construi un climat educativ stimulat și eficient.

C. TEMATICA DE SPECIALITATE

I. Sociologia ca știință

1. Obiectul de studiu și temele majore ale sociologiei.
2. Apariția și evoluția sociologiei
3. Microsociologia și macrosociologia. Funcțiile sociologiei
4. Sociologia generală și sociologiile de ramură
5. Cunoașterea spontană și cunoașterea științifică a vieții sociale
6. Perspective sociologice (orientări/curente): evoluționism, funcționalism, conflictualism, interacționism simbolic, structuralism

II. Probleme metodologice ale cercetării sociologice

1. Procesul de cercetare sociologică. Etapele cercetării sociologice.
2. Principii ale cercetărilor selective
3. Metode, tehnici și instrumente de cercetare sociologică: observația, experimentul, analiza documentelor/de conținut, interviul, ancheta; monografia

III. Individ, populație și societate. Calitatea vieții

1. Apartenența etnică și rasa (concepte). Stereotipii și prejudecăți. Prejudată și discriminare. Minoritate și discriminare
2. Fenomene demografice: natalitatea, mortalitatea, nupțialitatea, divorțialitatea. Structura populației pe vârste și sexe. Îmbătrânirea demografică
3. Tipuri de societate (societatea tradițională, industrială și postindustrială). Globalizarea
4. Comunități umane teritoriale (rurale și urbane)
5. Calitatea vieții. Nivel de viață. Mod de viață. Stil de viață. Indicatori ai calității vieții

IV. Socializarea

1. Procesul socializării (concept, mecanisme, tipuri, procesualitate, stadii, agenți/instanțe, rol)
2. Teorii ale socializării
3. Conceptul de comunicare. Formele comunicării
4. Mass-media (ziarele, impactul televiziunii, globalizarea mediilor, multimedia, internetul, audiența/ratingul)

V. Familia și gospodăria

1. Familia, căsătoria, gospodăria și viața personală (concepte). Viața de familie. Tipuri și structuri familiale
2. Probleme ale familiei: violența în familie
3. Alternative diadice maritale și nonmaritale. Valorile familiale

VI. Educația. Cultura

1. Educație și învățare (concepte).
2. Educația: funcții, finalități, mecanisme, tipuri, procesualitate, stadii, agenți/instanțe, rol
3. Formele generale ale educației: formală, nonformală, informală
4. Dezvoltarea alfabetizării
5. Egalitatea de șansă școlară. Viitorul educației
6. Cultură și civilizație. Funcțiile culturii
7. Identitate culturală. Diversitatea culturală. Forme de cultură: cultura populară, cultura de masă, cultura înaltă, subcultura, contracultura, etnocentrism, multiculturalism

VII. Religia

1. Religie și credință (concepte). Tipuri de religii
2. Teorii despre religie

VIII. Structură, stratificare și mobilitate socială

1. Status și rol
2. Relații și rețele sociale
3. Grupuri sociale. Sociabilitatea
4. Stratificare socială (concept, efecte, consecințe)
5. Clase sociale: teorii ale formării claselor sociale (Karl Marx, Max Weber)
6. Mobilitate socială și profesională
7. Inegalități sociale. Excluziune socială

IX. Instituții și organizații sociale

1. Organizații (concept, teorii, tipuri, structuri, configurații, conflicte). Teoria birocrăției
2. Instituții și organizații sociale: familia, școala, biserica, statul, partidele politice, ONG-urile

X. Anomie, devianță și control social

1. Fenomene anomice (concept, explicații, cauze). Corupția. Sărăcia. Crima organizată
2. Accepții sociologice ale comportamentului deviant. Devianță și delict. Pedepsa. Devianță și conformitate
3. Ordine și control social

XI. Autoritate și putere

1. Stat și guvernare (concepte, tipuri)
2. Puterea politică. Partide politice. Democrația pluralistă
3. Societatea civilă (concept, caracteristici)
4. Societatea democratică și opinia publică. Persuasiune și manipulare
5. Comportamentul politic: socializarea politică, participare/implicare și apatie politică, grupuri de interes și grupuri de presiune

D. BIBLIOGRAFIE PENTRU TEMATICA DE SPECIALITATE

1. Boudon R. (coord.), "Tratat de sociologie", Ed. Humanitas, București, 1997
2. Buzărnescu Șt., "Istoria doctrinelor sociologice", E.D.P., București, 1995

3. Bourdieu P., "Dominația masculină", Ed. Art, București, 2017
4. Costaforu X. (ed. îngrijită de Maria Voinea), "Cercetarea monografică a familiei", Ed. Tritonic, București, 2005
5. Chelcea S., Mărginean I., Cauc I., "Cercetarea sociologică. Metode și tehnici", Ed. Destin, Deva, 1998
6. Cristea S., "Fundamentele pedagogiei", Ed. Polirom, Iași, 2010
7. Durkheim E., "Regulile metodei sociologice", Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1974
8. Giddens A., "Sociologie", Ed. All - Central European University Press, București, 2000
9. Hâncean M.G., "Rețele sociale în era Facebook. O analiză sociologică", Ed. Polirom, Iași, 2018
10. Iluț P., "Abordarea calitativă a socioumanului", Ed. Polirom, Iași, 1997
11. Iluț P., "Sociopsihologia și antropologia familiei", Ed. Polirom, Iași, 2005
12. Mihăilescu I., "Sociologie generală. Concepte fundamentale și studii de caz", Ed. Polirom, Iași, 2005
13. Mills W., "Imaginația sociologică", București, Ed. Politică, 1975 sau edițiile ulterioare
14. Moscovici S., Buschini F., "Metodologia științelor sociumane", Ed. Polirom, Iași, 2007
15. Popescu R., "Introducere în sociologia familiei. Familia Românească în societatea contemporană", Ed. Polirom, Iași, 2009
16. Rotariu T., "Demografie și sociologia populației. Fenomene demografice", Ed. Polirom, Iași, 2005
17. Rotariu T., Iluț P., "Ancheta sociologică și sondajul de opinie. Teorie și practică", Ed. Polirom, Iași, 1997
18. Rotariu T. și Iluț P. (coord.), "Sociologie", Ed. Mesagerul, Cluj-Napoca, 1996
19. Roudinesco É., "Familia în dezordine", Ed. Trei, București, 2006
20. Stănciulescu E., "Teorii sociologice ale educației", Ed. Polirom, Iași, 1996
21. Vlăsceanu L. (coord.), "Sociologie", Ed. Polirom, Iași, 2010
22. Voinea M., "Familia contemporană. Mică enciclopedie", Ed. Focus, Petroșani, 2005
23. Weber M., "Etica protestantă și spiritul capitalismului", Ed. Humanitas, București, 1995
24. Zamfir C. și Vlăsceanu L. (coord.), "Dicționar de sociologie", Ed. Babel, București, 1993
25. *** "Sociologie. Idei fundamentale", Ed. Litera, București, 2018

NOTĂ: Bibliografia pentru tematica de specialitate include și manualele școlare de *sociologie* valabile în anul școlar în care se susține concursul.

E. TEMATICA PENTRU METODICA DISCIPLINEI DE CONCURS

I. Procesul educațional - abordare sistemică

1. Predarea, învățarea și evaluarea - componente fundamentale ale procesului educațional.
2. Variabile ale procesului de învățământ și relația dintre ele (cunoștințe, abilități, deprinderi, aptitudini, competențe).

II. Elemente de curriculum

1. Conceptul de "curriculum". Taxonomii ale tipurilor de curriculum. Componentele curriculumului național: planuri-cadru (trunchi comun, curriculum diferențiat, curriculum la decizia școlii), programe școlare. Manuale școlare, auxiliare didactice. Alți termeni de referință ai curriculumului național: arii curriculare, discipline, module, standarde curriculare.
2. Competențele predării-învățării-evaluării la disciplina de concurs. Competențe generale, competențe specifice.
3. Proiectarea activității didactice: planificare calendaristică, proiectarea unității de învățare.

III. Desfășurarea activității didactice la disciplina de concurs

1. Metode didactice specifice disciplinei de concurs (relevanță, funcții, complementaritate, taxonomie, caracterizarea metodelor de învățământ tradiționale, moderne/centrate pe elev, exemplificarea utilizării la disciplina de concurs).

2. Demersuri creative în metodologia didactică: abordarea euristică, învățarea prin descoperire, învățarea prin problematizare, învățarea prin cercetare, învățarea prin cooperare.
3. Forme de organizare a activității didactice: clasificare, caracterizare, avantaje/dezavantaje și limite.
4. Mijloacele de învățământ (concept, modalități de integrare în procesul de predare-învățare-evaluare, funcții, tipuri de mijloace de învățământ și caracteristicile lor, mijloace tehnice de instruire).

IV. Elemente de evaluare educațională

1. Relația dintre curriculum și evaluare - efecte educaționale. Scopul evaluării educaționale. Etapele procesului de evaluare. Funcțiile generale și specifice ale evaluării performanțelor elevilor. Strategii/moduri și tipuri de evaluare.
2. Metode de evaluare a rezultatelor școlare: metode „tradiționale” și metode „complementare”. Relația dintre metoda și instrumentul de evaluare.
3. Testul docimologic – instrument de evaluare (concept, tipologie, proiectare, administrare, diseminarea rezultatelor).
4. Tipologia itemilor (definiție, clasificări, caracteristici, reguli de proiectare, modalități de evaluare și de notare, avantaje și dezavantaje/limite în proiectare și în utilizare).
5. Calitățile instrumentelor de evaluare. Matricea de specificații și rolul acesteia în proiectarea instrumentelor de evaluare.
6. Elemente de deontologie în procesul de evaluare. Factori generativi ai distorsiunilor în procesul evaluării educaționale. Erori în evaluare și notare. Calitățile evaluatorului.

V. Informatizarea și învățarea multimedia.

1. Tehnicile informaționale computerizate, instruirea asistată de calculator și învățarea multimedia.
2. Eficientizarea utilizării tehnologiei informației și comunicării în construirea unor medii active de instruire.

F. BIBLIOGRAFIE PENTRU METODICA DISCIPLINEI DE CONCURS

1. Bocoș M., "Instruirea interactivă. Repere axiologice și metodologice", Ed. Polirom, Iași, 2013
2. Bocoș M., Jucan D., "Fundamentele pedagogiei. Teoria și metodologia curriculumului. Repere și instrumente didactice pentru formarea profesorilor", Ed. Paralela 45, Pitești, 2019
3. Cerghit I., Neacșu I., Pânișoară I. O., Potolea D., "Prelegeri pedagogice", Ed. Polirom, Iași, 2001
4. Ciolan L., "Învățarea integrată - fundamente pentru un curriculum transdisciplinar", Ed. Polirom, Iași, 2008
5. Cristea S., "Dicționar de termeni pedagogici", E.D.P., București, 1998
6. Cristea S., "Fundamentele pedagogiei", Ed. Polirom, Iași, 2010
7. Cucoș C., "Pedagogie generală", Ed. Polirom, Iași, 2000
8. Ionescu M., "Instrucție și educație", Vasile Goldiș University Press, Arad, 2007
9. Oprea C.M., "Strategii didactice interactive", E.D.P., București, 2008
10. Oțet F., Lițoiu N., Spineanu-Dobrotă S., "Ghid de evaluare pentru științele socio-umane", Ed. ProGnosis, București, 2000
11. Petrovici M.C., "Niveluri ale înțelegerii", E.D.P., București, 2010
12. Stoica A. (coord.), "Evaluarea curentă și examenele", Ghid pentru profesori, Ed. Prognosis, București, 2001
13. Stoica A., "Evaluarea progresului școlar. De la teorie la practică", Ed. Humanitas Educational, București, 2003
14. Stoica A., Mihail R., "Evaluarea educațională. Inovații și perspective", Ed. Humanitas, București, 2006

15. Stoica E. (coord.), Avram M., Spineanu-Dobrotă S., Teșileanu A., "Ghid de evaluare la disciplinele socio-umane", Ed. ERC Press, București, 2011
16. *** "Programul Național de Dezvoltare a Competențelor de Evaluare ale Cadrelor Didactice (DeCeE)", MEN – CNCEÎP, București, 2008

NOTĂ: Bibliografia pentru metodică disciplinei de concurs include și programele școlare pentru disciplina *sociologie*, valabile în anul școlar în care se susține concursul.